

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

PARTICIPATORY MANAGEMENT MODEL ON BILATERAL VOCATIONAL EDUCATION
MANAGEMENT FOR CENTRAL INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION 3

รมย์นลิน ศรีสายหยุด¹

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และปัญญา วีระวิทยเลิศ

Romnalin Srisaiyud¹ Sowwanee Sikkhabandit and Panya Teerawithayalers

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University

E-mail: jeeji8989@gmail.com¹

Received 14 October 2021; Revised 11 November 2021; Accepted 26 February 2022.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 และหาคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นครูฝึกในสถานประกอบการ 14 คน ครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 87 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และองค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และครูฝึกในสถานประกอบการและครูผู้สอน มีความเห็นว่าความสามารถในการนำไปใช้ได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติตามได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research was to develop a participatory management model for the standards of the bilateral vocational education management system at Central Vocational Education Institute 3. The research was divided into 4 steps, as follows: Step 1. The study of basic data for the creation of a participatory management model for standards of bilateral vocational education management system at Central Vocational Education Institute 3, by synthesizing relevant documents and interviewing 5 experts. Step 2: Assessing and increasing the quality of the participatory management model by using the information from Step 1 and through group discussion with 15 qualified persons. Step 3: Testing the model with a group of informants. There were 14 teachers in the workplace and 87 teachers in the Central Vocational Education Institutes in the academic year 2020. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that the participatory management model for the standards of bilateral vocational education management system at the Central Region 3 Vocational Training Institute consists of the principle of participatory management with following components: Component 1: Participatory Executive Committee and Participatory Management Framework, Component 2: Participatory Management Process, and Component 3: Standards for the Management of bilateral Vocational Education System. The experts had their opinion that the participatory management model to the standards of bilateral vocational education management system in overall, the suitability and feasibility were at the highest level, and in-house trainers and teachers had the opinion that the applicability of the model can be followed at the highest level.

Keywords: Bilateral vocational education model, a participatory management model

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดหลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญ โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมในการจัดทำแผนขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเรื่องการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศโดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการใน

ตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตามความถนัดและความสนใจโดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงตามศักยภาพของผู้เรียนให้ความสำคัญกับการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การทำงานโดยตรงจากแหล่งสถานที่ทำงานจริง และมีรายได้ระหว่างเรียนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่เน้นการพัฒนาคนทุกกลุ่มทุกวัยให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนและสังคมไทยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตและสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ เป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ การพัฒนาให้คนมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป้าหมายเชิงปริมาณ คือ การเพิ่มกำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554 : 8) ดังนั้นการผลิตกำลังคนอาชีวของประเทศจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการสอนด้านการใช้การซ่อมและบำรุงรักษามาเป็นการสอนผู้เรียนให้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านการผลิต การดัดแปลงสร้างสิ่งประดิษฐ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมผู้เรียนมีเจตคติในการทำงานมีประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการและต้องคำนึงถึงความพร้อมทรัพยากรการผลิตโดยเน้นการให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (ธีรวิทย์ บุญยโสภณ, 2555)

ในสภาวะปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วระบบการศึกษาของไทยนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาของไทยขึ้น ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการในแนวทางที่ปรับเปลี่ยนไปให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกปัจจุบัน โดยให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการทั้งภารกิจและอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งหน่วยปฏิบัติมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารของประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบโครงสร้างที่ใกล้ชิดประชาชนมากกว่า โปร่งใสกว่า มีโอกาสตรวจสอบทานทั่วไปถึงการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่เห็นว่าการกระจายอำนาจการศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างการมีความสามารถและการมีส่วนร่วมของวิทยาลัย ในระบบการตัดสินใจอันนำไปสู่อุดมการณ์ได้มากกว่าระบบรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจโลกและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีผลให้ประเทศไทยต้องมีการเร่งรัดการพัฒนาประเทศ ให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง รัฐจึงมีนโยบายขับเคลื่อนประเทศและสังคมประเทศไทย เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ คือการผลิตกำลังคนให้มีพื้นฐานความรู้ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)

สรุปได้ว่าความต้องการกำลังคนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของกลุ่มเป้าหมาย ล้วนเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นนโยบายรัฐบาลและภาคเอกชนพร้อมให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557) สำหรับการอาชีวศึกษาเป็นการฝึกวิชาชีพเพื่อการดำรงชีวิตหรือเป็นการเตรียมคนเพื่อการอยู่รอดในสังคม โดยมีเป้าหมายในการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ การฝึกอาชีวดังกล่าวรัฐบาลไทยพยายามที่จะหาแนวทางที่ได้ผลเพื่อแก้ไขสภาพความไม่สอดคล้อง จึงได้สนับสนุนให้ขอความช่วยเหลือจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งได้จัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual System) เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และเป็นรูปแบบที่รัฐบาลสหพันธ์ได้ให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน มีการจัดตั้งสถาบันที่เรียกว่า สถาบันแห่งชาติว่าด้วยการฝึกอบรมอาชีพ (The Federal Institute for Vocational Training : FIVT) เพื่อทำหน้าที่ด้านวิชาการและวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกในสถานประกอบการ และสถานประกอบการในเยอรมันประมาณหนึ่งในสี่ของสถานประกอบการทั้งหมด จัดการฝึกอบรมวิชาชีพในระบบทวิภาคี นอกจากทางรัฐบาลเยอรมันได้มีการเสนอร่างกฎหมายเพื่อปฏิรูปอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพและประกาศใช้ โดยจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าสู่โลกของการทำงานด้านอาชีพด้วยความสำเร็จ ให้มากยิ่งขึ้นอย่างมีคุณภาพ และลดเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อจำกัดในการประกอบอาชีพอิสระนอกจากนี้เพื่อให้สิทธิครูในสถาบันอาชีวศึกษา การเรียนการสอนและการฝึก ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษา นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 ในเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมโดยให้จัดได้ 3 รูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) คือ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ เป็นหลักการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีนโยบายในการส่งเสริมการอาชีวศึกษาทวิภาคีซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาากำลังคนที่มีศักยภาพตรงกับอุปสงค์แรงงานของสถานประกอบการ จึงได้จัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี เพื่อประสานงานด้านการจัดการเรียนการสอนทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีนโยบายให้สถานศึกษาเพิ่มปริมาณผู้เรียนทวิภาคี และสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการศึกษาระบบทวิภาคีร้อยเปอร์เซ็นต์ ให้เป็นวิทยาลัยต้นแบบ ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู เพื่อผลิตนักศึกษาระดับช่างเทคนิคที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านการปฏิบัติจริง ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่เรียกว่า “Constructionism” โดยข้อมูลในครั้งนี้ จะนำมากำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี และขยายผลให้

สถานศึกษาแห่งอื่นต่อไป การให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือในการฝึกอาชีพจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะ และประสบการณ์ตรง เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของตลาดแรงงานโดยการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี(Dual Vocational Education) หรือ DVE ความร่วมมือทั้งสองฝ่าย ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ในความร่วมมือ (Cooperative Education And Training) กำหนดให้นักศึกษาภาคทฤษฎี ที่สถานศึกษาสัปดาห์ละ 1-2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการสัปดาห์ละ 3-4 วัน ตลอดระยะเวลา 3 ปี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ 2 ปี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักศึกษาจะได้ประกาศนียบัตร (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงานซึ่งสามารถทำงานในสถานประกอบการ หรือไปประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาของภาครัฐในทุกระดับการศึกษา มีระบบและขั้นตอนในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมาก ไม่คล่องตัว และขาดความเป็นเอกภาพในบางกรณี เพราะมีระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลางซึ่งนโยบายและคำสั่งต่างๆ มาจากส่วนกลางบางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับเอกชน และสถานประกอบการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาของภาครัฐกับชุมชน และสถานประกอบการเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร จากผลงานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนและสถานประกอบการ สรุปได้ดังนี้ (นเรศ หิ้นนกุล, 2544; บุญเกิด ครุเจริญ, 2544; สำราญ หาญประเสริฐ, 2544; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544; ศักดา สถาพรวงษา, 2549; สมยศ นาวิการ, 2545; อีระ รุญเจริญ, 2545; อีระ รุญเจริญ, 2546; Sukontasap, 1987) ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับองค์การ มีดังนี้ 1) ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย งบประมาณ และบุคลากร 2) หน่วยงานในระดับปฏิบัติขาดอำนาจในการตัดสินใจ 3) ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับสูงและหน่วยงานระดับปฏิบัติ 4) ขาดความร่วมมือกันของการบริหารจัดการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับเดียวกัน ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาร่วมกัน จึงส่งผลให้นโยบายของสถานศึกษายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและปัญหาการบริหารระบบมีส่วนร่วมในระดับบุคคล ดังนี้ 1) ทศนคติของบุคคลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ไม่เห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมเชื่อว่าทำงานคนเดียวดีกว่าทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และบทบาทหน้าที่ เช่น แสดงบทบาทหน้าที่ของผู้สนับสนุนทางการเงินเป็นหลัก เป็นต้น 3) ขาดความรู้เข้าใจในการหลักการทฤษฎีสมัยใหม่ เช่น การกระจายอำนาจกระบวนการทำงานกลุ่ม เป็นต้น 4) มีความรู้ ความสามารถและศักยภาพด้านต่างๆ ยังไม่เพียงพอ 5) ไม่กล้าแสดงออกทางความคิด 6) ไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเพราะต้องทำมาหากิน 7) ฐานะทางสังคมทำให้เกิดความกลัวที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม 8) ลักษณะนิสัยคอยพึ่งพาผู้อื่น คอยฟังและปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า และคุ้นเคยกับการรับคำสั่ง เป็นผลมาจากระบบการปกครองดั้งเดิมของคนไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ 9) ถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและที่ทำงาน 10) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วม 11) ระบบราชการเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ข้าราชการมีแนวโน้มชอบทำงานในสำนักงานมากกว่าการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานโรงเรียนในปัจจุบันนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และประสานงานกันทุกฝ่าย ผู้บริหารนอกจากจะต้องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถของตน และมีส่วนร่วมในการบริหารแล้ว ยังต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอกโรงเรียน

ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาด้วย (เกรียงไกร สุพรรณ, รศ.ดร.เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต และ ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ, 2561.)

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่จัดการศึกษา อาชีวศึกษาทวิภาคี ในปีการศึกษา 2562-2563 มีเปิดการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 3 ประเภทวิชา คือ 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อม โลหะ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ โยธา และเทคนิคคอมพิวเตอร์ 2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด 3) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ สาขาวิชาการโรงแรม และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 4 ประเภทวิชา คือ 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล เทคนิคโลหะ เทคนิคการผลิต ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โยธา และเทคนิคอุตสาหกรรม 2) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย สาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด และการจัดการทั่วไป 3) ประเภทวิชา อุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสิ่งทอ 4) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ สาขาวิชาการ โรงแรม สำหรับการจัดการศึกษาวิชาชีพระบบทวิภาคี เฉพาะหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีนักศึกษาในระบบทวิภาคีที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2562 – 2563 ข้อมูลจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ปีการศึกษา มีปริมาณน้อย ซึ่งสถานประกอบการมีความต้องการมาก แต่ผู้ปกครอง นักศึกษายังขาดความเข้าใจ 2562-2563 ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการ อาชีวศึกษาภาคกลาง 3 มีความพร้อมในการจัดการศึกษาวิชาชีพระบบทวิภาคี ทั้งด้านการจัดหลักสูตร การ จัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดและการประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ได้เห็นความสำคัญของการ พัฒนากำลังคนระดับเทคนิค ให้สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานใน ระดับชาติ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ผู้ปกครอง ผู้เรียนให้ความสนใจมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิ ภาคีให้เป็นไปอย่างมีรูปธรรม โดยนำหลักการที่จะส่งผลให้การขับเคลื่อนระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีประสบ ผลสำเร็จ คือ 1) หลักการแบบมีส่วนร่วม (PAR) 2) การบริหารเชิงระบบ (PDCA) 3) ระบบคลังปัญญา อาชีวศึกษาทวิภาคี (DVE Intelligence Center) ลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ประกอบด้วย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครูฝึก นักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและทำ การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใน สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3” เพื่อใช้เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในการ ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาน ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

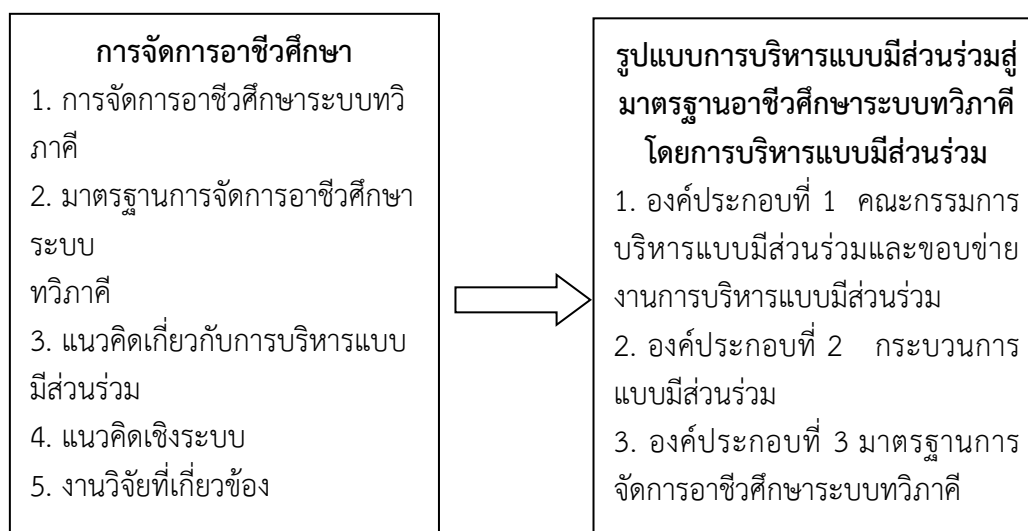
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน
สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการ
อาชีวศึกษาภาคกลาง 3 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการ
อาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ที่มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2) ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการช่วงเดือน มกราคม 2564 – ธันวาคม 2564

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษา ดังนี้ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) องค์ประกอบคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) กระบวนการแบบมีส่วนร่วม และ 5) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้างที่เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสอบถามเพื่อประกอบการสนทนากลุ่มร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แบบประเมินความสามารถในการนำไปใช้ได้ ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) การศึกษาแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) การหาคุณภาพของร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวมจำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเหตุผลในการเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่า 10 ปี มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 5 คน

3) การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 87 คน ในปีการศึกษา 2563 ได้แก่ ครูฝึกในสถานประกอบการ ครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 และผู้ปกครอง รวมจำนวน 87 คน

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยผู้วิจัยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษา

1. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์
ประเด็นที่ 1 ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ควรมีอะไรบ้าง	1. ความไว้วางใจ 2. การติดต่อสื่อสาร 3. การทำงานเป็นทีม 4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์
ประเด็นที่ 2 ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหน้าที่ควรเป็นอย่างไร	1. องค์ประกอบของคณะกรรมการ ประกอบด้วยดังนี้ 1.1 ผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นประธานกรรมการ 1.2 รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นกรรมการ 1.3 ผู้แทนหัวหน้าแผนกวิชาเป็นกรรมการ (จำนวน 2 คน) 1.4 ผู้แทนจากฝ่ายต่างๆเป็นกรรมการ 1.5 ผู้แทนครูเป็นกรรมการ 1.6 ครูผู้ทรงคุณวุฒิและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกรรมการ 1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเป็นกรรมการ (จำนวน 2 คน) 2. หน้าที่ของคณะกรรมการ ดังนี้ 2.1 กำหนดเป้าหมายนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษา 2.2 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี 2.3 กำหนดแผนการรับนักเรียนนักศึกษาการยุบการขยายและการเพิ่มประเภทวิชาสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถานศึกษา 2.4 ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระเบียบและข้อบังคับต่างๆของสถานศึกษา 2.5 เรื่องอื่นๆ ที่ผู้อำนวยการวิทยาลัยเสนอต่อคณะกรรมการ 2.6 ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ 2.7 กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานสถานศึกษา
ประเด็นที่ 3 ด้านขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรประกอบด้วยงานอะไรบ้าง	การศึกษาเกี่ยวกับภาระงานหรือภาระกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษามีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการการศึกษาให้กับสถานศึกษา 6 งาน ประกอบด้วย 1) งานบริหารทรัพยากร 2) งานแผนงาน 3) งานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา 4) ด้านวิชาการ 5) งานความร่วมมือกับสถานประกอบการและ 6) งานพัฒนาและบริการชุมชนโดยมีรายละเอียดดังนี้
ประเด็นที่ 4 ด้านกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง และในแต่ละขั้นตอนต้องทำอะไรบ้าง	ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ (Organizing) ขั้นตอนที่ 3 การสั่งการใน (Directing) ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนไปปฏิบัติ (Doing)

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์
	ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluating) ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและพัฒนา (Development)
ประเด็นที่ 5 มาตรฐานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วยอะไรบ้าง	มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557 เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลง ระหว่าง วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรีกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความรู้ความเข้าใจ มี ทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจ นิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริงและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขโดยคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่ 2.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้เรียน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สำเร็จ การศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพพฤติกรรมลักษณะนิสัยและ ทักษะทางปัญญา 2.2 ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป หมายถึง ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ และทักษะการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การ พัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับ ผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ ตัวเลข การจัดการและพัฒนางาน 2.3 ด้านสมรรถนะอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีที่สำเร็จการศึกษา มีความสามารถในการ ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติ จริง ประยุกต์สู่อาชีพ ผลการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการ อาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ประเด็นที่ 1 ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ได้แก่ 1. ความไว้วางใจ 2. การติดต่อสื่อสาร 3. การทำงานเป็นทีม 4. การตัดสินใจร่วมกัน ประเด็นที่ 2 ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประเด็นที่ 3 ด้านขอบข่ายงานการบริหารแบบ มีส่วนร่วม และประเด็น 4 ด้านกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วม และประเด็นที่ 5 มาตรฐาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(N=15)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เป็น ไปได้
หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม							
1	หลักความไว้วางใจ	4.47	0.28	มาก	4.45	0.35	มาก
2	หลักการติดต่อสื่อสาร	4.57	0.27	มากที่สุด	4.60	0.19	มากที่สุด
3	หลักการทำงานเป็นทีม	4.56	0.23	มากที่สุด	4.72	0.47	มากที่สุด
4	หลักการตัดสินใจร่วมกัน	4.61	0.13	มากที่สุด	4.70	0.42	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและขอข่ายการบริหารแบบมีส่วนร่วม							
คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม							
1.	องค์ประกอบของคณะกรรมการ	4.54	0.28	มากที่สุด	4.62	0.27	มากที่สุด
2.	หน้าที่ของคณะกรรมการ	4.56	0.23	มากที่สุด	4.63	0.21	มากที่สุด
ขอข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม							
1.	งานบริหารทรัพยากร	4.62	0.20	มากที่สุด	4.64	0.25	มากที่สุด
2.	งานแผน	4.61	0.17	มากที่สุด	4.60	0.19	มากที่สุด
3.	งานวิชาการ	4.58	0.24	มากที่สุด	4.57	0.22	มากที่สุด
4.	งานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา	4.61	0.13	มากที่สุด	4.60	0.19	มากที่สุด
5.	งานความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.65	0.14	มากที่สุด	4.67	0.15	มากที่สุด
6.	งานพัฒนาและบริการชุมชน	4.59	0.18	มากที่สุด	4.58	0.24	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม							
ขั้นตอนที่ 1	การวางแผน	4.51	0.12	มากที่สุด	4.55	0.31	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2	การจัดองค์การ	4.61	0.17	มากที่สุด	4.53	0.26	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3	การอำนวยการ	4.43	0.32	มาก	4.45	0.38	มาก
ขั้นตอนที่ 4	การนำแผนปฏิบัติ	4.46	0.36	มาก	4.45	0.38	มาก
ขั้นตอนที่ 5	การประเมินผล	4.47	0.33	มาก	4.41	0.39	มาก
ขั้นตอนที่ 6	การปรับปรุงและ	4.65	0.14	มากที่สุด	4.68	0.16	มากที่สุด

พัฒนา

องค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. คุณภาพผู้เรียน	4.62	0.44	มากที่สุด	4.57	0.39	มากที่สุด
2. การเพิ่มปริมาณผู้เรียน	4.57	0.37	มาก	4.54	0.48	มากที่สุด
3. ความร่วมมือของสถานประกอบการ	4.56	0.48	มากที่สุด	4.53	0.35	มากที่สุด
4. การมีงานทำและศึกษาต่อ	4.53	0.45	มากที่สุด	4.57	0.38	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูฝึกในสถานประกอบการ	4.69	0.43	มากที่สุด	4.59	0.39	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.57	0.37	มากที่สุด	4.58	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 26 พบว่าความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ พบว่า ผลการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57, S.D.=0.37$) และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ภาพรวมความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58, S.D.=0.24$)

3. การประเมินความสามารถในการนำไปใช้ได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยครูผู้สอนในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ครูฝึกในสถานประกอบการ และผู้ปกครอง

(N=87)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถปฏิบัติตามได้
หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม				
1	หลักความไว้วางใจ	4.47	0.37	มาก
2	หลักการติดต่อสื่อสาร	4.62	0.21	มากที่สุด
3	หลักการทำงานเป็นทีม	4.74	0.49	มากที่สุด
4	หลักการตัดสินใจร่วมกัน	4.72	0.44	มากที่สุด

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและขอบข่ายการบริหารแบบมีส่วนร่วม

คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการ	4.64	0.29	มากที่สุด
2. หน้าที่ของคณะกรรมการ	4.65	0.23	มากที่สุด

ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. งานบริหารทรัพยากร	4.66	0.27	มากที่สุด
2. งานแผน	4.62	0.21	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถปฏิบัติตามได้
3.	งานวิชาการ	4.59	0.24	มากที่สุด
4.	งานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา	4.62	0.21	มากที่สุด
5.	งานความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.69	0.17	มากที่สุด
6.	งานพัฒนาและบริการชุมชน	4.60	0.26	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม				
ขั้นตอนที่ 1	การวางแผน	4.57	0.35	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2	การจัดองค์การ	4.55	0.28	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3	การอำนวยการ	4.47	0.40	มาก
ขั้นตอนที่ 4	การนำแผนปฏิบัติ	4.47	0.40	มาก
ขั้นตอนที่ 5	การประเมินผล	4.43	0.41	มาก
ขั้นตอนที่ 6	การปรับปรุงและพัฒนา	4.70	0.18	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี				
1.	คุณภาพผู้เรียน	4.61	0.41	มากที่สุด
2.	การเพิ่มปริมาณผู้เรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
3.	ความร่วมมือของสถานประกอบการ	4.55	0.37	มากที่สุด
4.	การมีงานทำและศึกษาต่อ	4.59	0.40	มากที่สุด
5.	ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูฝึกในสถานประกอบการ	4.59	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.60	0.26	มากที่สุด

ผลการศึกษา ความสามารถในการนำไปใช้ได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติตามได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60, S.D.=0.26$)

สรุปผลการศึกษา

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมและขอข่างานการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และองค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ครูฝึกในสถานประกอบการและครูผู้สอน มีความเห็น

ว่าความสามารถในการนำไปใช้ได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติตามได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 4 หลัก คือ หลักความไว้วางใจ หลักการติดต่อสื่อสาร หลักการทำงานเป็นทีม หลักการตัดสินใจร่วมกัน อาจเป็นเพราะว่าจากการบริหารสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดได้ว่าเป็นการบริหารองค์กรภาครัฐที่มีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และเรียนรู้ที่จะจูงใจให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมสอดคล้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพาวดี ศิริปริดี (2557) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ครูฝึกในสถานประกอบการและครูผู้สอน มีความเห็นความสามารถในการนำไปใช้ได้ อาจเป็นเพราะว่า เป็นเพราะว่านวัตกรรมที่จัดทำขึ้น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และเป้าหมายของโครงการเป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ศรีคำนวล และคณะ (2560) ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

References

- Kamol Sudprasert. (2007). *Participatory Operational Research of Practitioners*. Bangkok: coordinating office Human Resource Development Project.
- Ministry of Education. (2002), *The Promotion of Labor Skills Development Act*, B.E. 2002. Bangkok : Ministry of Education.
- Kriengkrai Suphan, Saowanee Sikkhabandit and Kwanying Sriprasertphap (2018), Public relations management in private educational institutions in Bangkok. *Academic journal University of North Bangkok*. 7(1) : 58 – 67.
- Jintana Ruamchomrat. (2015). Development of the Bilateral Vocational Education Management Model. in vocational college Under the Office of Vocational Education Commission. *Thesis Doctorate of Education in Management for Educational Development*. Kanchanaburi Rajabhat University.
- Chatchawan Thatsiwat. (2007). Participatory Action Research. (Participatory Action Research-PAR) : A New Dimension of Research Methodology for Local Community Development. Bangkok: Ratchapark College.

- Narong Rittidet. (2009). Development of a model for the implementation of the bilateral vocational education system. *Thesis, Ph.D. Mechanical Department of Mechanical Education*. University of Technology King Mongkut, North Bangkok.
- Thanin Srichompoo et al. (2014). Development of a vocational education system administration model bilateral in education Under the Vocational Education Commission. Naresuan University
- Boonchom Srisaat. (2010). Preliminary research. (7th edition). Bangkok : Suwiriyan.
- _____. (2011). Preliminary research. (9th edition). Bangkok : Suwiriyan.
- Benjawan Srikhamnuan et al. (2017). Factors Affecting Success in Vocational Education Management. bilateral system of educational institutions in Lampang under the Office of the Board Vocational Education, *Silpakorn University Journal*, 10(2),35-46.
- Prapaphan Preewan et al. (2016). The causal relationship model of the components. that affect the development of vocational education in the bilateral system. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 10(2), 201-214.
- Pittaya Chinachitphan. (2012). Model of teaching and learning management development Bilateral Vocational Education System Industrial technician branch. *King Mongkut's Journal North Bangkok*. 22(1): 180-190.
- Paisan Worakham. (2015). Educational research. Mahasarakham : Taxila printing.
- Mongkol Ratchabut. (2007). Factors Affecting Success in Vocational Education System Management. Bilateral, industrial technician category of the regional vocational institute Northeastern Region 6. *Master of Education Thesis technology program Industry Graduate Committee*. Surin Rajabhat University.
- Yupawadee Siripirid. (2014). Bilateral vocational education management system in educational institutions under vocational education. Udon Thani Province. *Thesis, Master of Education Educational Administration Faculty of Education Sanpol College*
- Secretary of the Education Council. (2007). *Education and Synthesis of Educational Institution Management Models Development of educational institutions committees and network of educational institution administrators Prototype, Class 1*. Bangkok: Office of the Education Council Secretariat.
- Office of the National Education Commission. (2002), *National Education Act*, B.E.1999 Amended (No. 2) B.E. 2545. Bangkok: Office.
- Office of the Vocational Education Commission. (2012). *Policy, goals, strategy, production and Developing vocational education workers to be international, 2012 - 2026*. Bangkok: Office.
- Office of the Vocational Education Commission. (2014). *Guidelines for the management of system vocational education. Bilateral according to the announcement of the Ministry of Education*. Bangkok : Chamchuri Products Co., Ltd.

- Thai-Japanese Technology Promotion Association. (2009). Accessed March 1, 2018. Accessed from http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?passTo=40c7d8f199765a6dbf39f46fc97f&pageid=23&bookID=1320&read=true&count=true.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). Economic Development Plan and National Society No. 10 (2007-2011). Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Office for Accreditation and Quality Assessment. (2004) Education Act 1999. Amendment No. 2 B.E. 2545. Bangkok ; sweet pepper Graphics Co., Ltd.
- Office of the Secretary of the National Strategy Committee. (2018). National Strategy 2018-2580. Office of the Secretary of the National Strategy Board. Board of Directors National Economic and Social Development
- Bono, J.D. (1996). The effect of a First - Time College conperative . Education work Experience on Maturity, Lelf – Esteem, and problem – Solvingsaill.
- Bossons. (1989). An Introduction to school Administration. New York: Mcmillan.
- Brook, Lynn.2007. Corporate and Academic Views on Importance of an MBA Graduate Skill Set and the effectiveness of the United States Master of Business Administration curriculum in developing those Skills. dissertation Abstracts International.67(11):214-225.

